

MODULUL POLITICA DE PROTECȚIE A COPILULUI

SCOPUL

Consolidarea cunoștințelor profesioniștilor cu privire la politica de protecție a copilului în Republica Moldova.

OBIECTIVE

- familiarizarea cu sistemul de protecție a copilului, cadrul legal național și internațional;
- familiarizarea cu rolul specialiștilor cu atribuții în protecția copilului;
- mobilizarea actorilor în asistența copiilor victime sau potențiale victime a violenței, neglijării, exploatării și traficului;
- familiarizarea cu politica Tdh de protecție a copilului.

DURATA

4 ore

MATERIALE NECESARE

- foi flipchart, creioane colorate, carioci, hârtie colorată, clei, foarfece;
- fișa resursă A-B.

PAȘI

1. Activitate de grup. *Exercițiu Protecția copilului (60 min.)*

Formați 4 grupuri (în caz că numărul participanților nu este egal, încadrați numărul mai mare de participanți în grupul I și II). Aduceți la cunoștința participanților instrucțiunile în afara auditoriului.

Instrucțiuni

Grupul I: treceți în auditoriu, pe masă sunt baloane și ață, umflați câte un balon și legați-l de picior (partea de jos a piciorului). În auditoriu să nu vorbiți cu nimeni;

Grupul II: la comanda „Start!”, fără să folosiți obiecte ascuțite, spargeți baloanele. Când intrați în auditoriu, să nu vorbiți cu nimeni;

Grupul III: la comanda „Start!”, protejați baloanele de spargere. Când intrați în auditoriu, să nu vorbiți cu nimeni;

Grupul IV: înregistrați reacțiile participanților după comanda „Start!”. Când intrați în auditoriu, să nu vorbiți cu nimeni.

Notă: dați instrucțiunile fiecărui grup în parte. Odată ce își cunosc sarcinile, se dă startul jocului (15 min.).

Debriefing

Cum v-ați simțit, cei cu baloanele? Cum v-ați simțit, protectorilor? Cum v-ați simțit să spargeți baloanele? Dar observatorii, ce ați sesizat? Cum credeți, care este motto-ul jocului? Ce reprezintă fiecare

grup? (copiii – cei cu baloane, adulții – cei care protejau, agresorii – cei care spărgeau baloanele, observatorii – cei care văd, dar nu intervin). Ce ar putea face fiecare grup în parte, pentru a evita spargerea baloanelor? (20 min.)

Mesajul cheie: responsabilitatea privind protecția copilului îi revine adultului, copiii trebuie să fie informați, dar ei nu duc vina pentru ce li se întâmplă.

După perioada rezervată discuțiilor, mai jucați o dată: pregătirea pentru joc – 5 min., jocul – 10 min., debriefing – 10 min.

2. Discuție. Sistemul de protecție a copilului (40 min.)

Participanții fac schimb de opinii cu privire la sistemul de protecție a copilului, elementele din cadrul sistemului. În caz de necesitate, explicați sistemul de protecție a copilului și prezentați cadrul legal național și internațional. (Fișa resursă A)

3. Activitatea de grup. Locul și rolul asistentului social comunitar, CLPDC și EMD în sistemul protecției copilului (60 min.)

Formați grupuri a câte 4 persoane, maximum 6. Distribuți fiecărui grup foaie flipchart, carioci, creioane colorate, acuarelă, foi colorate, clei, foarfece.

Instrucțiuni

Transpuneți pe foaie locul și rolul ASC, CLPDC, EMD în sistemul de protecție a copilului, folosind materialele la îndemână. Aveți la dispoziție 20 min. și desemnați o persoană să prezinte rezultatele activității în echipă.

Debriefing

În ce măsură coincid răspunsurile voastre? Care e diferența dintre CLPDC și EMD? Care e rolul ASC în raport cu EMD/CLPDC? (Fișa resursă A)

4. Activitate de grup. Responsabilitățile specialiștilor cu atribuții în protecția copilului (80 min.)

Rugați participanții să identifice specialiștii implicați în asistența copiilor. Formați 5 grupuri și înmânați-le o foaie flipchart cu câte un specialist indicat pe fiecare: asistent social comunitar, medic, polițist, învățător, primar.

Instrucțiuni

Pe durata a 15 min., decideți responsabilitățile specialistului menționat și indicați-le pe foaie. Apoi, responsabilitățile vor fi însumate într-o listă generală. (15 min.)

Debriefing

În ce măsură coincid responsabilitățile specialiștilor? Ce contribuție are fiecare specialist în parte în domeniul protecției copilului? (Fișa resursă B)

Fișa resursă A

Sistemul de protecție a copilului

Ce este politica de protecție a copilului?

Prioritatea politicii respective este promovarea drepturilor și protecția copilului, drept răspuns la necesitățile lui. Politica în domeniul protecției copilului are loc în conformitate cu cadrul legal internațional și național, strategiile, metodele și tehnicile folosite de organele puterii și societatea civilă în vederea realizării scopului comun.

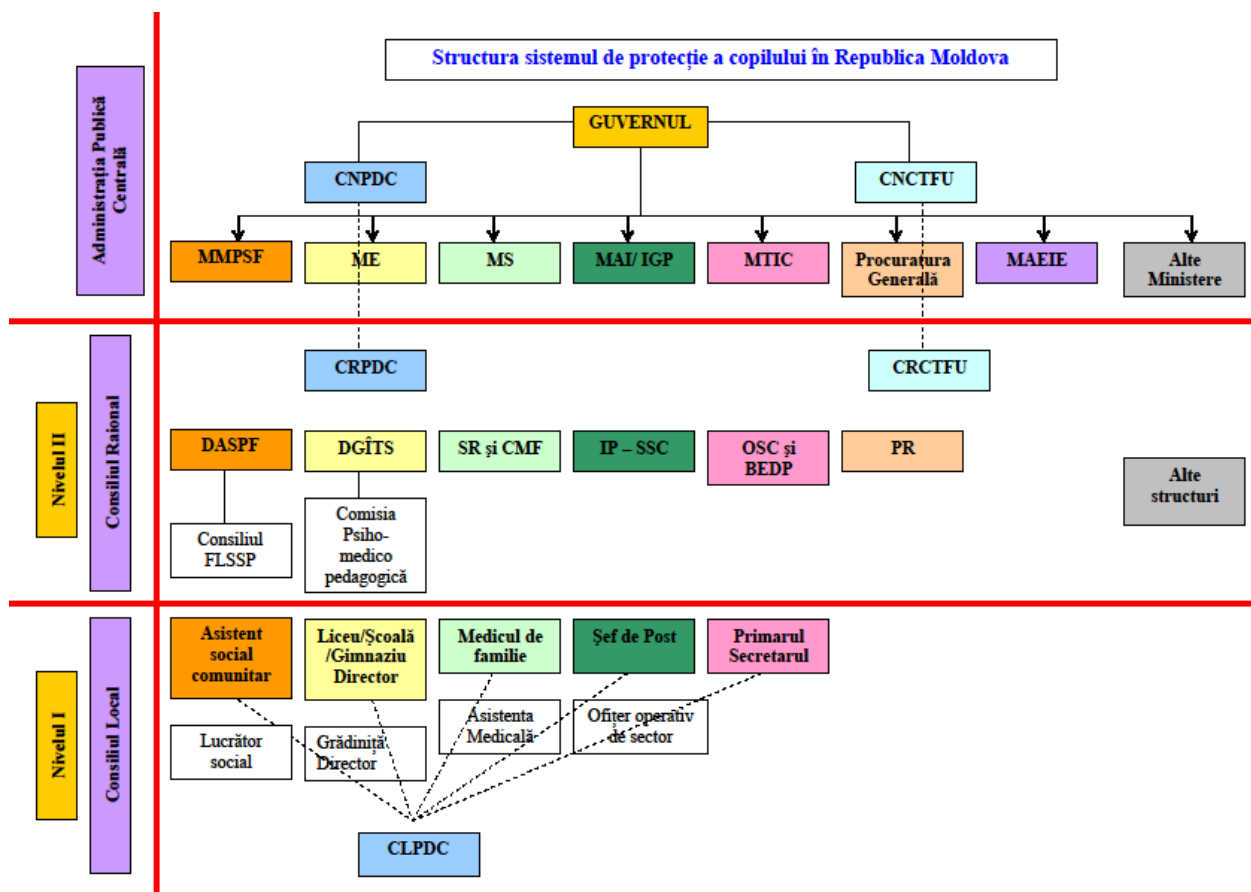
Principiile de bază a politicii de protecție a copilului:

- să nu discriminați copiii, indiferent de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau opinia copilului, a părinților sau a reprezentanților săi legali, indiferent de naționalitate, etnie sau apartenență socială, situație materială, deficiențe sau alte stări (art. 2, Convenția ONU cu privire la drepturile copilului);
- copiii au dreptul la viață și dezvoltare, la toate nivelele: fizic, psiho-emoțional, cognitiv, social și cultural (art. 6, Convenția ONU cu privire la drepturile copilului);
- deciziile și acțiunile ce afectează copiii în calitate de indivizi sau ca grup. Interesele lor primează, indiferent dacă deciziile sunt luate de guvern, de autoritățile administrative sau judiciare sau de membrii familiei (art.3, Convenția ONU cu privire la drepturile copilului);
- acceptarea copiilor în calitate de participanți la evenimentele ce le afectează viața, fiind liberi să-și exprime opiniile. Au dreptul ca ideile lor să fie auzite și luate în considerare (art.12-14, 17, Convenția ONU cu privire la drepturile copilului).

Specialiștii în domeniul protecției copilului, trebuie să:

- valorifice trăsăturile pozitive ale copilului și familiei lui;
- respecte onoarea și individualitatea copilului/familiei;
- valorifice familia în calitate de mediu prioritar de îngrijire și educare a copilului;
- responsabilizeze părinții cu privire la creșterea și educarea copiilor lor;
- asculte și să ia în considerare opinia copilului, ținând cont de vârsta și gradul său de maturitate;
- asigure stabilitatea și continuitatea acțiunilor de protecție a copilului;
- respecte identitatea culturală, etnică, religioasă și lingvistică a copilului;
- ofere transparență în luarea deciziilor cu privire la copil;
- promoveze parteneriatul cu copilul, familia, structurile și grupurile locale;
- respecte confidențialitatea informațiilor despre copil.

**Guvernul are responsabilitatea de a oferi protecție copilului
(Art. 2, Convenția ONU cu privire la drepturile copilului).**

CNPDC – Consiliul Național pentru Protecția Drepturilor Copilului

CNCTFU – Comitetul Național de Combateră a Traficului de Ființe Umane

MMPSF – Ministerul Muncii și Protecției Sociale a Familiei

ME – Ministerul Educației

MS – Ministerul Sănătății

MAI – Ministerul Afacerilor Interne

IGP – Inspectoratul General de poliție

MTIC – Ministerul Tehnologiei Informaționale și Comunicațiilor

MJ – Ministerul Justiției

CRPDC – Consiliul Raional pentru Protecția Drepturilor Copilului

CRCTFU – Comitetul Raional de Combateră a Traficului de Ființe Umane

DASPF – Direcția de Asistență Socială și Protecție a Familiei

CFLSSP – Consiliul Fondului Locativ de Susținere Socială a Populației

DGÎTS – Direcția Generală Învățământ, Tineret și Sport

CMF – Centrul Medicilor de Familie

OSC – Oficiul Stării Civile

ACTELE LEGISLATIVE

Actele legislative sunt acte adoptate de unica autoritate legislativă a statului în temeiul normelor constituționale, conform procedurii stabilite de Regulamentul Parlamentului, de alte reglementări în vigoare și ocupă poziția cea mai înaltă în ierarhia actelor normative din Republica Moldova.

Din categoria actelor legislative fac parte:

- Constituția Republicii Moldova și legile constituționale;
- Legile organice și legile ordinare;
- Hotărârile și moțiunile.

Parlamentul adoptă legi constituționale, legi organice și legi ordinare. Conform legislației în vigoare se cunosc următoarele categorii de legi:

1. Legi constituționale – Constituția Republicii Moldova este legea supremă a societății și a statului. Legile constituționale sunt legile de modificare și/sau completare (revizuire) a Constituției, ce se adoptă cu votul a două treimi din deputați, precum și cele aprobate prin referendum republican;
2. Legi organice – actele legislative ce reprezintă o dezvoltare a normelor constituționale și pot interveni numai în domeniile expres prevăzute de Constituție sau în alte domenii deosebit de importante pentru care Parlamentul consideră necesară adoptarea de legi organice;
3. Legi ordinare – intervin în orice domeniu al relațiilor sociale, cu excepția domeniilor supuse reglementării prin Constituție și legi organice. Legile ordinare se adoptă cu votul majorității deputaților prezenți și sunt subordonate legilor constituționale și organice;
4. Hotărârile Parlamentului – acte legislative subordonate legilor, se adoptă cu votul majorității deputaților prezenți, dacă prin Constituție nu este prevăzută o altă majoritate, ce nu conțin norme de drept, pot fi examinate fără a fi supuse tuturor procedurilor prealabile în organele de lucru ale Parlamentului.

ACTE NORMATIVE

Act normativ este actul juridic, emis de Guvern și de alte autorități ale administrației publice centrale și locale în temeiul normelor constituționale și legale, ce stabilește reguli obligatorii de aplicare repetată la un număr nedeterminat de situații identice.

Din categoria actelor normative fac parte (structurate ierarhic):

- Hotărârile și ordonanțele Guvernului;
- Actele normative ale autorităților administrației publice centrale;
- Actele normative ale autorităților unităților teritoriale autonome cu statut juridic special și ale altor autorități ale administrației publice locale de nivelul întâi și de nivelul doi.

Guvernul adoptă hotărâri, ordonanțe și dispoziții;

- Hotărârile se adoptă pentru organizarea executării legilor;
- Ordonanțele se emit în condițiile 106/2 al Constituției RM;
- Hotărârile și ordonanțele adoptate de Guvern se semnează de Prim-ministru, se contrasemnează de ministrii care au obligația punerii lor în executare și se publică în Monitorul Oficial al RM. Nepublicarea atrage inexistența hotărârii sau ordonanței;
- Dispozițiile se emit de Prim-ministru pentru organizarea activității interne a Guvernului.

REFERINȚE LEGISLATIVE:

1. Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, Monitorul Oficial, Partea I, nr. 109 din 28.09.1990.
2. Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29.07.1994.
3. Codul Familiei al Republicii Moldova, nr. 1316-XIV din 26.10.2000
4. Codul Civil al Republicii Moldova, nr. 1107 din 06.06.2002
5. Cod de Procedură Civilă al Republicii Moldova, nr. 225 din 30.05.2003
6. Codul penal al Republicii Moldova, nr. 985 din 18.04.2002
7. Cod de Procedură Penală a Republicii Moldova, nr. 122 din 14.03.2003
8. Codul Contravențional al Republicii Moldova, nr. 218 din 24.10.2008
9. Legea privind drepturile copilului, nr. 338-XIII din 15.12.1994
10. Legea ocrotirii sănătății, nr. 411 din 28.03.1995
11. Legea învățământului, nr. 547 din 21.07.1995
12. Legea cu privire la sistemul penitenciar, nr. 1036 din 17.12.1996
13. Legea cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, nr. 1585 din 27.02.1998.
14. Legea cu privire la adaptarea socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție, nr. 297 din 24.02.1999
15. Legea privind actele de stare civilă, nr. 100 din 26.04.2001
16. Legea asistenței sociale, nr. 547 din 25.12.2003
17. Legea privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, nr.241-XVI, 20.10.2005
18. Legea cu privire la profilaxia infecției HIV/SIDA, nr. 23 din 16.02.2007
19. Legea cu privire la controlul și profilaxia tuberculozei, nr. 153 din 04.07.2008
20. Legea cu privire la serviciile sociale, nr. 123 din 18.06.2010
21. Legea privind regimul juridic al adopției, nr. 99 din 28.05.2010
22. Legea privind administrația publică locală, nr. 436 din 28.12.2006
23. Legea cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie, nr. 45 din 01.03.2007
24. Legea privind protecția socială a invalizilor nr. 821 –XII din 24.12.1991
25. Legea privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți nr. 140 din 14.06.2013
26. Hotărârea Guvernului cu privire la protecția copiilor și familiilor socialmente vulnerabile, nr. 198 din 16.04.1993
27. Hotărârea Guvernului pentru aprobarea Regulamentului casei de copii de tip familial, nr. 937 din 12.07.2002
28. Hotărârea Guvernului despre aprobarea Normelor provizorii de cheltuieli în bani pentru elevii (studenții) orfani și cei aflați sub tutelă/curatelă din școlile profesionale și de meserii, instituțiile de învățământ mediu de specialitate și superior universitar, școlile de tip internat și casele de copii, nr. 870 din 28.07.2004
29. Hotărârea Guvernului cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru al Centrului de plasament temporar al copilului, nr. 1018 din 13.09.2004
30. Hotărârea Guvernului pentru aprobarea Regulamentului cu privire la condițiile de stabilire și plată a indemnizațiilor pentru copiii adoptați și cei aflați sub tutelă/curatelă, nr. 581 din 25.05.2006
31. Hotărârea Guvernului cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați, nr. 583 din 26.05.2006

32. Hotărârea Guvernului cu privire la aprobarea Strategiei naționale privind acțiunile comunitare pentru susținerea copiilor aflați în dificultate pe anii 2007-2014, nr. 954 din 20.08.2007
33. Hotărârea Guvernului pentru aprobarea Regulamentului-cadru cu privire la serviciul de asistență parentală profesionistă, nr. 1361 din 07.12.2007
34. Hotărârea Guvernului pentru aprobarea Regulamentului privind procedura de repatriere a copiilor și adulților – victime ale traficului de ființe umane, traficului ilegal de migrați, precum și a copiilor neînsoțiți, nr. 948 din 07.08.2008
35. Ordinul MMPSF, Managementul de caz (Ghidul Asistentului Social), nr.71 din 03.10.2008.
36. Ordinul MMPSF, Mecanismul de supervizare profesională în asistența socială, nr. 99 din 31.12.2008
37. Ordinul MMPSF, Mecanismul de referire a cazului în sistemul de servicii sociale (Ghidul de aplicare practică), nr. 55 din 12.06.2009
38. Ordinul MMPSF, Mecanismul supervizare profesională în asistență socială (Ghidul de implementare), nr. 015 din 10.11.2009
39. Ordinul MMPSF, Instrucțiunii privind intervenția secțiilor/direcțiilor asistență socială și protecție a familiei, instituțiilor medicale și organelor afacerilor interne în cazurile de violență în familie (Ghidul de implementare), nr. 22 din 09 februarie 2012
40. Ordinul MS cu privire la raportarea operativă a cazurilor de tuberculoză, nr. 277 din 07.04.2011.
41. Ordinul MS cu privire la instituirea Centrelor Comunitare pentru suportul tratamentului pacienților cu tuberculoză în condiții de ambulatoriu, nr. 465 din 02.06.2011.
42. Ordinul MS cu privire la implementarea Programului Național de control al tuberculozei pentru anii 2011-2015, nr. 571 din 04.07.2011.
43. Ordinul MS cu privire la implementarea Programului Național de prevenire și control al infecției HIV/SIDA și infecțiilor cu transmitere sexuală pentru anii 2011-2015, nr. 69 din 03.02.2011.
44. Ordinul MS cu privire la organizarea serviciilor de îngrijiri paliative pentru persoanele cu HIV/SIDA, nr. 244 din 31.03.2011.

Fișa resursă B

Cooperarea cu instituțiile și organizațiile în domeniul protecției copilului

În domeniul protecției copilului, de obicei copiii și familiile lor cu care se lucrează sunt cunoscuți mai multor servicii. Posibilitățile de intervenție ale specialiștilor variază la nivel de roluri și servicii:

- medicul/asistentul medical – înregistrează atât părinții, cât și copiii în cadrul instituției sau cu ocazia vizitelor la domiciliu. Aceștia interacționează cu forme specifice de comportament. La fel, în caz de necesitate, pot oferi informații familiilor (când au nevoie de alte forme de ajutor) și contribuie la implementarea programelor de sănătate;
- educatorul/învățătorul – înregistrează părinții și copii în situații de schimbare (dezvoltare), observă reacții din timpul întâlnirilor și despărțirilor. Au posibilitate de a observa zilnic copilul în calitate de individualitate, în relația cu alți copii/adulți și de a-i convinge/încuraja pe părinți în respectarea drepturilor copilului;
- polițistul – cunoaște foarte bine comunitatea și poate participa la identificarea diverselor situații problematice, informând asistentul social comunitar; poate facilita intervenția altor structuri în situații mai complicate; poate aprecia situațiile copiilor aflați pe străzi în timpul programului de școală, cazurile în care există probleme în familie ș.a.m.d. Polițistul are un rol important în furnizarea datelor cu referință la astfel de situații și pot sprijini alte servicii în procesul de îndeplinire a responsabilităților ce le revin;
- preotul – poate acorda ajutor familiilor din comunitate și poate transmite informații cu privire la activitățile desfășurate de membrii comunității. Dată fiind influența deosebită în comunitate, preotul are posibilitatea de a rezona informația, de a sublinia importanța drepturilor copilului și de a acorda ajutor copiilor și părinților lor;
- comunitatea – prin intermediul membrilor, asociațiilor, liderilor săi, poate desfășura activități de promovare și protecție a drepturilor copilului. Membrii comunității pot sprijini inițiativele propuse de diverși profesioniști. În cadrul comunității există organizații neguvernamentale pregătite să ofere servicii în protecția copilului;
- asistentul social comunitar are un rol esențial. Datorită poziției pe care o ocupă, poate fi acel specialist ce cheamă la solidaritate și poate desfășura activități de coordonare și de identificare a resurselor.

A lucra cu familia în spațiul oferit de o instituție e o sarcină greu de realizat. Pericolul identificării greșite a problemelor e mai mare atunci când se lucrează doar în baza propriilor observații și percepții.

Implicarea mai multor persoane în acordarea asistenței copilului și familiei lui, înregistrează o eficiență sporită datorată repartizării de responsabilități. În caz contrar, există pericolul atribuirii nepotrivite a sarcinilor. Presiunea priorităților poate afecta și ea eficiența intervenției, ce poate fi evitat printr-o cooperare strânsă între servicii. Rolul fiecărui specialist nu trebuie să fie neapărat determinat de tipul de serviciu cărui îi aparține și nici grupului de profesioniști.

Asistenții sociali comunitari, adesea au nevoie să coopereze cu alți profesioniști întru evaluarea anumitor aspecte ale situației copilului. Conlucrarea între servicii este utilizată de către asistenții sociali ca o metodă de lucru în cunoașterea, cooperarea și realizarea planurilor de intervenție.

Scopul comun al conlucrării între servicii este asigurarea unui ajutor corespunzător copilului și părinților (Kari Killen). Acest lucru se realizează odată cu:

- înregistrarea observațiilor și informațiilor de la participanți;
- efectuarea unei evaluări detaliate a situației psihosociale a familiei în raport cu starea copilului;
- evaluarea situației copilului și a posibilităților familiei de a-și asuma responsabilitatea îngrijirii unui copil sau, în caz contrar, plasarea copilului în altă familie/instituție;
- realizarea unui plan de intervenție de scurtă și lungă durată;
- repartizarea responsabilităților în cadrul familie;
- schimbul permanent de informații între participanți, pe măsura ce apar progrese în cadrul intervenției;
- adaptarea unui plan special de îngrijire a copilului;
- clarificarea obstacolelor inevitabile, cu care se confruntă specialiștii atât în procesul intervenției, cât și în cadrul cooperării de breaslă.

În vederea eficientizării activității în domeniul protecției copilului, se recomandă o bază de date privind resursele/serviciile disponibile la nivel de comunitate/raion/național. Această bază de date, oferă specialiștilor posibilitatea să intervină eficient și să răspundă imediat la necesitățile beneficiarului. Mai jos e prezentat un model de bază de date a serviciilor:

Instituția	Adresa	Nr. telefon, fax, mail	Program de lucru	Persoane de contact	Beneficiari	Servicii prestate